

ENKÖPINGS LOKALAVDELNING

50 ÅR

1969 - 2019

KONTAKT

Adress:
Friluftsfrämjandet
Enköpings lokalavdelning
Bredsandsvägen 32
749 48 ENKÖPING

enkoping@friluftsframjandet.se

Telefon och expeditionstid
0171-243 02 - Torsdagar 18.00 - 20.00

LOKALAVDELNINGENS STYRELSE

Ordförande	Christian Dahlgren
Styrelseledamöter	Ann-Marie Clefberg Christer Toresäter Mats Norberg Margareta Bergquist Susanne Lundgren Daniel Eriksson
Styrelsesuppleanter	Lars Gustafsson Lars Grimmmler Pernilla Johansson Matilda Wallenberg
Revisorer	Per Måwe Göran Karlin

ORDFÖRANDEINGRESS

Kära främjare!

Det du håller i handen är något så speciellt som femtio års samlade minnen som har tecknats ner av ett antal eldsjälar vilka bidragit till att lokalavdelningen i Enköping nu kan fira 50 år! Hurra för oss!!!

Som ordförande för föreningen under detta jubileumsår kan jag inte vara annat än stolt över att läsa hur föreningen utvecklats under åren. Det som slår mig mest är när det funnits riktiga eldsjälar så har just den verksamheten blommat upp extra mycket. Ett tag hade vi tydligen fem parallella frilufsargrupper i lokalavdelningen, vilket jag som barnledare är mycket imponerad av.

Om jag ska välja en sak som blommar i vår förening just i detta ögonblick är uppbyggnaden av barnverksamheten i Örsundsbro något att vara riktigt stolt över. Från noll till 13 ledare och över 100 barn på bara några år. En annan sak att bli riktigt glad över är vår bredd i föreningen! Det finns något att göra i vår förening ute i naturen från det du är nyfödd till du fyller 100 år.

Det är vi tillsammans som gör främjandet stort och något att längta till. Det finns alltid en plats för dig i främjandet, gärna som ledare eller funktionär, men alltid som deltagare!

Vi möts i naturen

Christian

Jubileumskrift är utgiven av Friluftsfrämjandet i Enköping
Ansvarig utgivare: Christian Dahlgren
Redaktör: Kurt Pettersson

Lokalavdelningens ordföranden genom åren.

Tore Ohlsson	1969 - 1970
Britt Gruving	1970 - 1974
Inga-Britt Bäckström	1974 - 1977
Hans Wallgren	1978 - 1979
Kurt Pettersson	1980 - 1986
Lennart Nordqvist	1986 - 1987
Leif-Åke Wiström	1987 - 1993
Ove Hedenstedt	1994 - 1997
Lisbeth Malmström	1998 - 1999
Leif Almqvist	2000 - 2006
Eva Dovebris	2007 - 2010
Gudrun Lundholm	2011 - 2012
Christian Dahlgren	2013 -

Gamla Främjarstugan

Det var så det började

Onsdagen den 5 mars 1969 samlades ett 20-tal intresserade friluftsmänniskor på Rådhuskonditoriet för bildande av en lokalavdelning av Skid- och Friluftsförbundet, som det då hette på den tiden.

Den första aktiviteten var en resa till Björnön Västerås, där vi hade en tipspromenad och fick lära oss isvett.

Hålliform introducerades i maj av distriktsledare från Märsta, ledare hos oss blev Pål Nyström. (Hålliform blev med åren mycket omfattande med duktiga ledare)

I januari 1970 började vi våra familjesöndagar i Gånsta med bl. a servering av kaffe bullar och varm saft.

Avdelnings första årsmöte hölls på Gästis i april 1970 med 11 medlemmar deltagande.

År 1972 upplät kommunen en fastighet vid sjöstranden i Bredsand. Det blev vår främjarstuga. Till denna knöts nästan all vår verksamhet. 1973 lanserades den första motionsbingon i Bredsand. Det blev succé från början. Första söndagen såldes över 1000 brickor till ca 600 besökande. (Det var denna stuga som blev nedbränd 1987)

Främjarstugan

Friluftsförbundets medlemmar samt alla övriga besökande till främjarstugan kan känna en stor tacksamhet till de drygt 90-talet främjare och sponsorer som bidrog till att vi 1990 kunde inviga vår väl fungerade stuga.

Kommunen är enligt avtal ägare till stugan. Drygt 20 år utnyttjade vi stugan hyresfritt förutom driftskostnader. Sedan 2016 har vi en årshyra som indexregleras varje år. Underhållsplan ingår i hyreskontraktet.

Brand- och inbrottslarm installerades 2017. Ljuddämpning av storstugan blev en mycket stor förbättring. Köket fick under 2018 en stor upprustning.

Kanothuset som flyttades till nuvarande plats 1995 ägs av friluftsförbundet, ingen hyreskostnad för markupplåtandet.

Egen verksamhet i Främjarstugan:

Öppethållande söndagar ca 12 gånger på våren och 12 ggr på hösten för medlemmar och allmänhet. Mycket uppskattat från besökarna där vi efter naturstigen i skogen kan svara på frågor vid 10 stationer, vuxen och barnfrågor. Även bingo som kryssas för vid stationerna. Efter avslutad promenad finns möjligheten att köpa en god smörgås och hembakad bulle till fikat. Ägg och ansjovis har blivit en av favoriterna! Priserna är satta så att barnfamiljerna har råd att köpa. Serveringen med ideellt arbetande stugfunktionärer är en tung post att få bemanning till varje termin. Åtgår sex funktionärer varje söndag när stugan är öppen. Ca 70 funktionärer åtgår vid varje termin. Funktionärerna blir inbjudna till en trevlig avslutning varje termin där de bjuds på mat och underhållning samt en lottdragning av skänkta priser.

Vinteröppet har också funnits sedan stugan byggdes men numera har vi öppet bara på onsdagar och torsdagar. 10 veckor är stugan öppen från mitten av januari. De flesta besökarna på onsdagar är Enavandrarna, torsdagar är det Torsdagsvandrarerna i Friluftsförbundet.

Styrelsemöten, sektionmöten, årsmöten, kurser, övernattningar för strövare och frilufssare är en del i utnyttjandet av stugan.

Extern verksamhet i Främjarstugan:

För att erhålla intäkter för drift av främjarstugan måste vi hyra ut stugan till fester, bröllop, skolor, föreningar och kommunens olika förvaltningar. Fritidshemmen och Majblommeföreningen i Enköping har i många år veckovis hyrt stugan under sommaren.

Uthyrningen sköts från vårt kansli där vi finns på kansliet varje torsdag kl. 18-20.

Vi är ca 8 funktionärer som turas om med detta.

Avsyrning efter uthyrning är en tung bit då någon måste besöka stugan för kontroll.

Stugkommittén:

Som består av 11 personer har ett stort och viktigt arbete att hålla köket i bra skick samt koll på porslin och bestick. Skötsel av främjarstugans tomt.

Anordnar även avslutningar för stugfunktionärer 2 ggr/år.

Efterlysning!

Vi efterlyser fler som kan ställa upp på söndagar och vinteröppet. Vi måste fylla på med nya funktionärer eftersom många har varit med sedan 1980-talet.

Risken är stor att öppettiderna måste begränsas framöver om vi inte får in nya funktionärer.

Vi ser gärna att just Du ställer upp! Kontakta någon i stugkommittén!

Kontakt: mejl enkoping@friluftsförbundet.se. Hemsida www.friluftsförbundet.se/enkoping

Kansli torsdagar kl. 18-20 tel. 0171-24302

Leif-Åke Wiström

Hej Kollikokk.....

Om man hör det lockropet i skogen så är det många vuxna och barn som känner igen ropet och svarar när Skogsmulle ropar.

Gösta Frohm skapade denna fantasifigur, som har glatt många barn sedan 1957.

Skogsmulle kommer ibland till barnen och leker, sjunger, berättar om naturen och sätter fantasin i rörelse. Enköpings lokalavdelning förstod tidigt att Mulleskolan var viktig.

Utbildning av Mulleledare blev det första som gjordes och redan första året fanns det fyra Mullegrupper. Intresset för barnverksamheten i åldern 5-7 år var enormt, eftersom det inte fanns så många aktiviteter för den åldersgruppen. Under hela 70-talet gällde det att "hänga på låset" för att få plats i någon av grupperna. Under 80-talet gick verksamheten ner för allt fler barn vistades nu på förskola.

På 90-talet hade många dagis och många dagbarnvårdare "Mulle på dagis". Förskolans personal utbildades av Friluftsförbundet.

För att tillgodose även barn under fem år startades Skogsknytte för 3-4-åringar och vi fick grupper. Ju yngre barnen är när de får sin första kontakt med naturen desto större blir deras intresse för naturen resten av livet.

Skogsknopp är verksamhet för barn mellan ett och tre år. Här är korta ben en fördel, man är närmare alla slags roliga kottar och myror och mossan är mjuk när man trillar.

Antalet grupper i barnverksamheten har varierat under årens lopp beroende på tillgången på ledare. För närvarande har vi två Knoppgrupper (Bredsand och Örsundsbro), två Knyttegrupper och två Mullegrupper (Bredsand och Örsundsbro)

Det finns fler fantasifigurer i barnverksamheten: Lagge som lär barnen att åka skidor. Under snörika vintrar 70-80 talet hade vi skidskola för barn. Ja, även alpin skidskola förekom i Skattmansö.

Till slut blev det dropp in-skidskola för man hade inte garanterat snö till 10 gånger.

Nu har vi ingen skidskola alls.

Laxe, som finns i vattnet, Fjällfina, som finns i fjällen, och Nova, som finns i rymden, är andra fantasifigurer.

Gudrun Lundholm

Strövare

Barnverksamheten har varit och är en mycket viktig del i Friluftsrämjandet. Strövarverksamheten började i Enköping på 70-talet och antalet grupper har varierat.

På 80-talet hade vi Strövargrupper i Hummelsta, Grillby, Lillkyrka, Fjärdhundra, Fagerskogen och Bredsand.

Nu har vi grupper i Fjärdhundra, Örsundsbro och Bredsand.

När vi började var det mer som uteskola för 7-9 åringar, grupper i Fjärdhundra men under årens lopp har inställningen ändrats. Det viktigaste är inte att ett barn kan skilja på olika mossor utan att barnet trivs i skogen och lär sig om miljön.

Önskedrömmen vore att fler skulle vilja bli ledare, för med fler glada barn i skogen blir det sedan fler vuxna "natur och miljö-människor".

Gudrun Lundholm Stövarledare i 37 år

Frilufsare – TVM (Tre Vildmarks Mål)

Frilufsare är barn i mellanstadiet. Sedan den första gruppen bildades 1974, har verksamheten haft upp- och nergångar, från sju grupper till bara en grupp. Frilufsarna har oftast haft sina basläger ute i Bredsand, men det har funnits grupper i bland annat Lillkyrka och Fjärdhundra. En period hade frilufsarna sin verksamhet i skogen i närheten av Fanna Mosse. Nu finns grupper förutom i Bredsand även i Örsundabro.

TVM = Tre Vildmarks Mål vänder sig till äldre ungdomar. Det har varit svårt att finna ledare (och deltagare), så vissa år har vi inte haft några grupper. Men på 2010-talet har TVM-grupper träffats och varit på TVM-ting i Nyköping och Skåne. Man har också haft samarbete med andra TVM-grupper i Uppland.

Kerstin Saveros

Skridskoledarminnen

Hur började min tid som skridskoledare? Jag har alltid älskat att åka skridskor. Minns mina första helrör, jag var och åkte på isen som var spolad bakom övre Konsum och Brolins livs uppe i övre Fanna. Min mor och far kom dit efter mörkrets inbrott, frågade var andra barn var någonstans, de har gått hem svarade jag. Min far frågade varför jag inte också hade tänkt på att ta mig hem. Mitt svar blev då kan jag ju inte åka skridskor!

En märklig sak är att där byggdes villor senare och den som hade hand om skridskoskolan var Ing-Britt Bäckström och hennes hjälpledare Monica "Mulle" Gustavsson, Karin Bertilsson bodde i just detta villa området.

Jag gick på en fjällkurs med Leif-Åke Wiström och fick då frågan om jag kunde bli hjälpledare till de duk-tiga damerna. Efter någon säsong ville Inga-Britt Bäckström dra sig tillbaka och jag fick bli ansvarig för verksamheten påhejad av vår kanslist Maud Mattsson.

Monica Gustavsson, Solveig Widgar och Karin Bertilsson kämpade på med mig och vi utökade till fler grupper. Grupperna bestod av ca 20-30 barn ibland fick vi hjälp av någon förälder.

Som hjälpmedel hade vi tygkuddar, innebandybollar, koner och en del små bandyklubbor. Mycket gick ut på att få barnen lära sig att bromsa svänga och åka baklänges. Sedan försökte vi lägga in detta i lekarna. Vi hade lite olika upplägg, själv tyckte jag att barnen fick stå och vänta på sin tur att göra sker. Många gånger var det ett säkerhetstänk, men jag ville att alla skulle vara i rörelse under de 50 minuter vi hade lektion. Vi hade 10 gånger på hösten och 10 pass på våren. Minns att som mest hade vi 5 grupper igång. Grupperna kunde vara 30-35 barn, vi lät dem åka över isen och kunde då urskilja åkfärdigheten och därefter dela in de i grupper.

Mina döttrar Linda och Josefine hade egna grupper med sina klasskamrater och kompisar. Tvillingarna Therese och Alexandra Johansson hade också egna grupper vilket såg bra ut på ledarsidan. Tyvärr försvann dessa ledare med att de kom in i karriär och jobb i andra städer.

Då fylldes det på med föräldrar Ann-Helen Ardehed och C-G Pettersson var nya kämpar och skridskoskolan överlevde. Själv tappade jag tyvärr motivationen och kände att jag ville släppa fram några nya. Där tog Pia Gunnarsson och Christina Gustavsson över sedan kom beslutet om att bygga en ny hall. Den nya hallen skulle ligga på gamla uterinken, då blev friluftsförskolan blev utan istider under 2 säsonger.

Christer Toresäter

Gymnastik inomhus som friskvård och motion!

Hålliform tar 1977 upp gymnastik för överviktiga, som det kallades i början. Starten gjordes tillsammans med Bahco och Lars-Erik Löfgren som ledare. Sven-Erik "Nylle" Nylin var hjälpledare till Lars-Erik, senare höll "Nylle" i gymnastiken själv när Lars-Erik slutade.

Munksundsskolans gymnastiksal användes ända till vårterminen 2015 då allt revs för att ge plats åt en ny skola. Höstterminen 2015 blev Västerledsskolans gymnastiksal vår nya plats där vi fortfarande finns. "Nylle" var en fantastisk person och ledare glad, trevlig och skojfrisk han höll på ända tills vårterminen 2010 i en ålder av 86 år.

Vår- och höst terminerna har innehållit 14 tillfällen/termin, deltagarantalet har varit ca. 12-18 deltagare över tid. Till en början var det ledarna som bestämde hela programmet men för ca. 20 år sedan inköptes kassettband med Korpens gymnastik. Utökades senare till tre olika program från Korpen.

Dagens övningar körs trådlöst via mobil till Blue to högtalare. Hela programmet innehåller uppvärmning, gypaprogram, stretching och avslutas med avslappning. Många av deltagarna har hållit på i många år.

Övertog ledarskapet efter "Nylle" höstterminen 2010 med hjälp av deltagare som varit med i många år. Tanken var att någon kunnigare person skulle ta över, men vi kör i samma hjulspår och de flesta är nöjda.

Leif-Åke Wiström

Hålliformrundan 1980

Sommarfjäll

Ledarledda sommarfjällvandringar har gått som en röd tråd genom vår 50-åriga historia.

Den första sommarfjällkursen hölls 1974. Ledare för kursen var Pål Nyström som även höll i den första fjällvandringen i Jämtland/Härjedalsfjällen. Nu var marken bruten det blev fler fjällkurser (fjällcirklar) där Sven-Olof Almgren och Hans Wallgren ställde upp som ledare.

För att tillgodose och hjälpa blivande fjällvandrare inköptes ryggsäckar stora och små men även fjälltält.

På den tiden var samtliga ryggsäckar försedda med bärram av aluminium/stål. Tälten var av typen ryggåstält. Även friluftskök inköptes av fabrikat Trangia med T-röd som bränsle.

Utrustningen kunde hyras av vuxna men för ungdomar som deltog i Frilufsare och TVM grupper var hyran gratis.

Länge var Sven-Olof Almgren nestorn och navet i sommarfjällvandringarna. 1987 instiftades Sven-Olof Almgrens 50-års fond för Fjällvandringens Främjande. Vid årsmöten och andra tillställningar togs en miniatyr av den skidande sammen fram där valfri summa kunde skänkas. Vid varje årsmöte tilldelades någon flitig fjällvandrare ett diplom samt en påse frystorkad mat. 1991 tilldelades Sten Häljeskogs TVM grupp 500 kr. Den största summan gick till ett Tentipi tält (tältkåta) för uthyrning. Fonden finns inte kvar, de inestående pengarna övertogs av lokalavdelningen.

TVM och Frilufsare gjorde parallellt med vuxenvandringar även de resor till fjällen, Grövelsjön, Helags m.fl. Några av ledarna var Boris Pettersson, Egon Gunnarsson, Sten Häljeskog m.fl.

1981 fick Kurt Pettersson och undertecknad möjligheten att gå en steg 2 kurs i sommarfjäll. Starten skedde från Torkilstöten i Härjedalen via Helags och slutmålet Vålådalen. Sedan dess har det hållits många sommarfjällvandringar. I flera år kunde man välja mellan två olika vandringar till gagn för många. Ett bra koncept har varit Fjällcirkel- 2-dagars vandring- Fjällvandring. Den som varit med på hela resan har fått bra kunskaper för fortsatta fjälläventyr. Fjällområden som besökts Grövelsjön, Funäsdalen, Vålådalen, Helags, Sylarna, Abisko, Syterfjällen, Hemavan, Ammarnäs, Riksgränsen, Sarek, Rondane, Aurlandsdalen de sistnämnda platserna i Norge.

Efter att Sven-Olof kände att orken blev sämre fick jag möjligheten att föra traditionen vidare, tyvärr var jag ensam som utbildad i sommarfjäll då Kurt inte kände lusten att stå som ensam ledare. Många duktiga ledare fanns vid min sida, Kurt Pettersson, Lennart Nordqvist, Kerstin Saveros för att nämna några.

Kraven blev hårdare så 2001 instiftades Fjällsäkerhetsrådet för att kvalitetssäkra utbildningen av Fjälledare. 2014 blev det stopp då samtliga duktiga fjälledare med en gammal utbildning eller självlärd måste Validera kunskaperna eller gå en ny utbildning enligt en Utbildningsplan.

Fjällsektionen bildades 26 april 2016 med ambitionen att utbilda ledare för sommarfjäll och att få många som vill följa med på våra fjällvandringar. De första som utbildades var Annakarin Bergman. Den första fjällvandringen som föregicks av en fjällcirkel hölls i slutet juli 2017 i Jämttriangeln Storulvån-Blåhammaren-Sylarna. Året därpå gick Margareta Bergquist och Daniel Eriksson (del av tid pga skada) sommarfjällutbildning steg 1. Fjällvandringen 2018 genomfördes i Grövelsjön via Silverfallet- Revlingesjöarna i Norge. Avslutades med båt över Grövelsjön.

Margareta Bergquist är anmäld till steg 2 sommar 2019. Leif-Åke är Validerad som ledare för sommarfjäll. Fjällcirkel är startad resmål ej fastställt i nuläget.

Avslutningsvis så ser det lovande ut på sommarfjällsidan i vår fina lokalavdelning. Vinterfjäll, där har vi aldrig haft någon utbildad ledare.

Vår nestor Sven-Olof Almgren till vänster studerar kartan tillsammans med Gunnar Pihl, Sarek 1984.

Leif-Åke Wiström grenledare fjäll

Mulleavlutning vid Motorgården 1972

Frilufsare

Gudrun med strövarbarn

Grillning vid
gamla
Främjarstugan

Julgransplundring i Främjarstugan

Familjedag vid Främjarstugan

Ledardag Friberg 1985

Trevligt sällskap vid fiket Biskops Arnö 2003

Fjällvandring Grövelsjön 1979

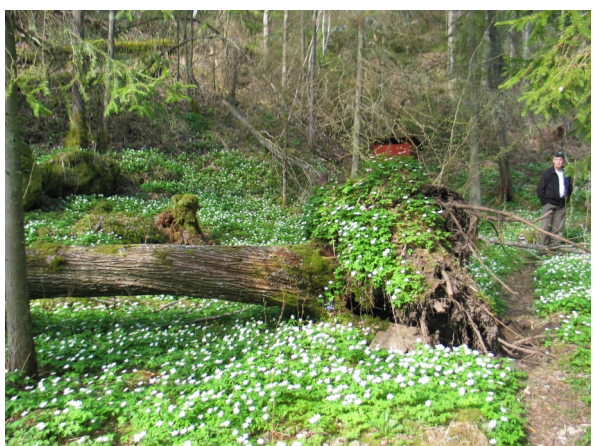
Trevligt att
fjällvandra
Artfjället 1987

Vacker söndagspromenad

Glada stugfunktionärer

Vandring i Hårsbäcksdalen

Säsongsavslutning med torsdagsvandrarerna
Hjälstaviken 2005

Midnattsol på fjället Nuoljas topp Abisko 2006

Söderåsens Nationalpark 2008

Nationalparksresor

En- och flerdagarsresor med grupper till fjorton Nationalparker i Sverige från Abisko i norr till Söderåsen i Skåne har under åren genomförts under ledning av Kurt Pettersson, Sven-Olov Almgren och Lars Bäckström. Några av Nationalparkerna har besökts flera gånger.

(foton från resorna kommer att visas i främjarstugan: 7 november Abisko, Höga Kusten, 14 november Gotska Sandön, Store Mosse, Söderåsen och Stenshuvud)

Kurt Pettersson

Biskops Arnö 2003
Joachim Tiefensee informerar
intresserade deltagare

Natur- och kulturutflykter

Daglediga torsdagsvandrare har under ledning av friluftsförbundets vandringsledare sedan 1999 träffas ca 30-35 ggr/år för att njuta av gemenskap och naturpärlor i främst Enköpings omgivning. Resor har även gjorts till olika naturreservat bl. a Stendörren i Trosa skärgård, Häverö prästäng Upplandskusten m.fl. platser.

Uppskattning från deltagare: Sociala gemenskapen, lära känna "pärlor" i Enköpings omgivning samt i närliggande kommuner, frisk luft i lungorna samt förbättring av konditionen.

Kurt Pettersson

Cykling

Cykling som motionsform har förekommit i olika former genom åren. Bressegirot- cykeltur till Främjarstugan, där man åt medhavd mat och dryck och lyssnade på någon underhållare. Vi har cyklat på småvägar runt Enköping och lärt oss uppskatta Enköpings omgivningar. Sista åren har cykelturen på tisdagskvällarna i maj, juni och augusti varit c:a 2 mil.

Gudrun Lundholm

Ärtsoppskväll i Främjarstugan

Förr i tiden behövde vi polistillstånd för att genomföra en ärtsoppskväll. Varför - vi gick med facklor i samlad tropp från Coop till Främjarstugan. På vägen ut till Bredsand stannade vi och fick varm dryck. Vi slutade med fackeltåg för flera tyckte att det var för långt att bära facklor. Nu samlas ett 40-tal främjare till en glad kväll med ärtsoppa, punsch och underhållning.

Gudrun Lundholm

Paddling i Friluftsförbundet

Kajaker och kanadensare

För aktiviteter som bedrivs på vatten öppet eller fruset ligger Enköpings lokalavdelning lämpligt.

Mark att bygga ett kanothus på och nära till strand för iläggning. Kanothuset rymmer för dagen 8 kanadensare, 7 fullvuxna kajaker, 2 barnkajaker och all utrustning som behövs för säker paddling samt ledares kajaker. Men det har inte varit så från början. Kajakernas och kanadensarnas antal och användbarhet har växlat över tid. Som mest fanns det 10 kajaker de flesta för turer på nära vatten. Alla var inte föreningens utan vid dåvarande Upplandsdistriktet fanns kajaker att låna såsångsvis. Visst minns de flesta som paddlat kanadensare de gula Pe-plast TRAPPER-kanadensarna. Tunga att släpa på och inte speciellt stabila att paddla om de var felaktigt lastade. De blev ersatta av 8 stycken LINDER's aluminiumfarkoster. Fortfarande lika otympliga men mindre ömtåliga.

Tyvärr finns inget lämpligt paddelvatten. Mälaren är lite för stor och en aning oberäknelig när det gäller vindar. Vill man paddla kanadensare får det bli transport till lämpliga vatten. Tyvärr så utnyttjas inte kanadensarna speciellt mycket. Kanske beroende på det jag påpekade tidigare, lämpliga paddelvatten. Andra faktorer som tillkommit är krav på utbildning för ledare.

Den nya tiden ställer helt andra krav. Kajaker har under tiden som gått varierat i antal och kvalitet. Kajaker som lånades ut av Upplandsdistriktet var lite växlande, dels i antal som föreningen blev tilldelade och skiftande inte direkt kvalitet utan hur de kunde användas. Föreningens egna var mest TRAPPER. En stryktålig, lättpaddlad omtyckt kajak. Men tung att hantera på land vilket kan sägas vara samma för många av dagens kajaker. Pe-plasten gör att vikten är svår att hålla ner men i stället får man en stryktålig produkt. Är användning uthyrning så är materielen lämplig.

Med tidens gång har kajakerna bytts ut mot "bättre" modeller. I dagens läge finns olika modeller. I kanothuset finns olika modeller till och med för dig som är kraftig eller om du är barn. En faktor är att kajakerna måste vara anpassade till våra kroppars storlek. Det går inte att köpa en modell och tro att paddlaren blir nöjd. Eller enklare sagt att pressa ner en 95-kilos kropp i en kajak som är avsedd för en 65-kiloskropp gör inte att paddlingen blir trygg och njutningsfull.

Uthyrningen av kajaker och kanadensare har växlat över perioder. Visst är det bra och riktigt om utrustningarna används men det fodrar också mer tillsyn.

Det är ju inte bara själv kajaken som behöver tillsyn utan allt annat i utrustningsväg som behövs.

Kajakpaddling har haft perioder med varierande deltagare på turer. En hel del har deltagit i grundkurser för kajakpaddlare. Grundkursernas inriktning är paddlingsteknik och säkerhetsövningar som kamraträddning och ensamräddning. Det är förvånansvärt många som efter kurs inte kommer tillbaka för att paddla med Friluftsförbundet. Orsakerna är säker många, en del köper egen kajak och börjar paddla med kamrater.

Friluftsförbundet är en välkomnande organisation så de som gått kurs här kanske deltar i andra lokalavdelningars turutbud. Enköping har inte haft styrkan att ha ett mer tidstäckande och målinriktat turprogram på grund av för få utbildade ledare. Numer fordras mer planläggning av turen på grund av högre krav på säkerhet. Varje tur skall ha en säkerhetsplan. En utveckling som är till godo för all aktivitet där det finns säkerhetsrisker. Men jag tycker att alla någon gång provar på att paddla kajak eller kanadensare. Åldern är inget hinder för att paddla Det är inte svårt att komma framåt, det är lätt att hålla "balansen" och det är en helt annan vinkel som du får njuta av naturen. Du kommer närmare till allt. Och allt detta till en mycket billig penning

Göran Johansson

Friluftsförbundet på hal is i 50-år

Bakgrund

Jag som gjort denna sammanfattning har valt att inte ta med årtal, tidpunkter för händelser utan valt att måla med den breda penseln. Jag har gått igenom tidningsurklipp och bygger min sammanfattning på det underlaget. Vilken perfekt placering av Friluftsförbundets fast plats alldeles intill Mälaren och Svinngarnsviken. Kan inte tänka en lämpligare plats för aktiviteten långfärdsskridsko. Svinngarnsviken är relativt grund. Inga större djup, inga många tillopp, förutom Enköpings ån, som stör isläggningen. Fryser till tidigt och bildar för det mesta stabil is som är åkbar utan större risker under hela vintersäsongen.

Aktiviteter

Isen har varit en tillgång för vinterliga aktiviteter under de 50 år som lokalavdelningen funnits. Skridskoskolor för barn och vuxna har arrangerats. Banor i varierande längd har plogats med kommunens hjälp för att möjligheten till skridskoåkning skulle finnas även i snörika vintrar. Många fantastiska möjligheter till motion i närområdet till Enköping. Många har tillbringat härliga dagar med skridskoåkning och korvgrillning längs plogade banorna till barns förtjusning. Här har arrangerats motionsaktiviteter på isen. Under några år på 70-talet var

det Mälarloppet för att avlösas av Bresserännet i början av 2000-talet. Dessa båda aktiviteter har vid de tillfällen det varit möjlighet att genomföra haft dragningskraft på upp emot 350 små och stora åkare som deltagit med lust och glädje. Vid något tillfälle har motionsbingo genomförts på skridskor på plogad bana.

Dessa aktiviteter har genomförts i samverkan med andra föreningar. Såväl som Friluftsförbundet stöttat andra evenemang med ideella krafter. Midsommarlunken är en sådan.

Turåkning

Otaliga turer på skridskor har börjat och startat vid badviken alldeles nedanför Främjarstugan. Turer som antingen åkts på den plogade banan. De turerna har inte blivit så långa men möjlighet fanns ändå. Mer snöfattiga vinter med åkbara isar har turerna sträckts ut längre. Start vid Bredsand för att sedan bära iväg mot längre bort belägna mål. Västerås, Stockholm och andra orter var inte omöjliga slutmål. Långfärdsskridsko har ju också den fördelen att anpassning till vindriktning är möjlig. Många turer har startat eller slutat vid Bredsandsbadet. Medvindsåkning är alltid lockande.

Deltagare, ledare

Tyvärr har inte långfärdsskridsko utvecklats med fler deltagare samt värvning av fler ledare under de senare åren. I början av 2000-talet såg förutsättningarna bättre ut. En sponsring av mer moderna skridskor gjorde att det kom fler deltagare till våra kurser och även turer. Det blev lättare att få deltagare genom att låna eller hyra ut skridskor. Men problemet med att värva ledare har blivit den stora stötestenen.

Visserligen har intressenter funnit och några deltagit i den obligatoriska ledarutbildningen men man kan ju inte annat än att gissa orsakerna till avhopp och någon uppföljning värd namnet har inte genomförts.

Framsta orsaken till minskat och uteblivet deltagande i turer är alltså för få ledare. Jag vill nämna några långfärdsskridskoledare som varit upphov till aktiviteten och fört den vidare framåt.

Lennart Nordqvist och Karl-Henry Almgren

I dagens läge finns en aspirant till långfärdsskridsko. Många fler behövs om föreningen vill driva långfärdsskridsko framåt. Rent geografiskt finns goda förutsättningar för långfärdsskridskoåkning.

Skridskonätet

Efter att skridskonätet (skridsko.net) ideell förening tillkommit på 1980-talet har sökandet efter åkbara isar underlättats. Skridskonätet bygger på rapportering till en databas där ledare och åkare kan söka is, turer och andra praktiska frågor för långfärdsskridskoåkare. Lokalavdelningen i Enköping är medlem i skridskonätet.

Göran Johansson

Friluftsförmedlingen och Bredsands friluftsområde

Under hela sin 50-åriga historia har Friluftsförmedlingens huvudverksamhet varit förankrad i Bredsand. Skogsområdet öster om badplatsen har varit det huvudsakliga friluftslivs- och rekreationsområde som föreningen använt.

I "Naturvårdsinventering av Enköpings kommunblock, 1968" av Eric Haglund beskrivs bredsandsområdet, som då låg i Södra Trögds kommun, som ett ganska lättframkomligt strövområde nära Mälaren och Enköpings stad. Områdets allmänna natur- och rekreationsvärden bedömdes vara goda. Badplatsens värde för friluftslivet bedömdes vara mycket högt. Naturens betydelse som rekreationskälla för människan har under senare år alltmer kommit att uppmärksammas. Enligt en undersökning av forskare på "Institutet för framtidsstudier" svarade så många som 94% av de tillfrågade att de känner sig mer harmoniska när de vistas i naturen. Tillgången till natur- och grönområden är viktig för stads- och tätortsbor, både som ett berikande inslag i vardagsmiljön och för att tillgodose behoven av rekreation och friluftsliv. Inte minst viktigt för skolor och barnomsorg. Friluftsliv är ett viktigt samhällsintresse, som kan relateras till andra politikområden, t.ex. naturvård och regional utveckling.

Bredsands friluftsområde är ett uppskattat ströv- och rekreationsområde och basen för Friluftsförmedlingens verksamhet i anslutning till Främjarstugan. Barrskogsområdet består i huvudsak av produktionsskog. Den är lättframkomlig utan egentliga vägar men med flera stigar som genomkorsar området. Under senare år har delar av området mot norr närmast badplatsen exploaterats med bebyggelse samtidigt som betydande delar av skogen avverkats, gallrats eller röjts. Det har medfört att områdets kvalitet som lättillgängligt och vistelsevänligt friluftsområde försämrats. Eventuella förändringar i det framtida nyttjandet av friluftsområdet kan därför behöva diskuteras. Friluftsförmedlingen har som remissinstans yttrat sig i flera planärenden rörande Bredsands friluftsområde och badplatsens utveckling. Föreningen har bl.a. tillskrivit kommunen med förslag om att försöka få till stånd ett friluftsavtal omfattande de skogsfastigheter som Friluftsförmedlingen nyttjar. Ett friluftsavtal innebär att kommunen kommer överens med markägaren om vissa begränsningar i skogens skötsel till gagn för friluftslivet. En begränsning som markägaren får ersättning för. Hittills har kommunen inte visat något intresse för att ingå ett sådant avtal. Vidare har föreningen agerat för att avvärja en ogenomtänkt idé om att inrätta och bebygga ett antal tomträtter på delar av Främjarstugans fastighet. Vidare har föreningen tillsammans med andra agerat för att begränsa Nordic campings förslag om utplacering av uthyrningsstugor på delar av själva badplatsområdet. Kommunen har tillsammans med Friluftsförmedlingen och andra föreningar en viktig roll för att skapa goda förutsättningar för friluftsliv. Ett genomtänkt friluftslivsarbete, konkretiserat i en Plan för friluftsliv bidrar till en attraktiv kommun att leva, verka och bo i. Friluftsförmedlingen avser verka för att en sådan plan för friluftsliv arbetas fram för Enköpings kommun.

Kjell Grip

Främjarminnen

Det blir olika komihåg, kanske inte riktigt i kronologisk ordning, som jag har deltagit i eller varit med att ordna, och som jag verkligen har glatt mig åt att få uppleva.

Hans Wallgren planerade en fjällvandring sommaren 1979. Två ovana vandrare, Mia och jag, anmälde oss. Det blev en sexdagars lång regnskursvandring med glada amatörer, som inte såg så mycket av naturen runt oss, men som förmodligen ingen har glömt!

Efter den vandringen har jag varit med på många turer. De flesta med Sven-Olof Almgren som ledare. Vi har varit upp på flera fjälltoppar, bl. a Kebnekaise.

Tänk vilken lycka att få stå där på Sveriges högsta fjälltopp med kompisar och en fantastisk ledare som Sven Olof. Det har även varit familjevandring med barn och blomma. Ledare utbildades och resorna till fjälls ökade under ett antal år. Under flera vandringar var Leif-Åke Wiström ledare. Det har även varit dagsvandringar med buss till och från bland annat Skottvångsgruvorna utefter Sörmlandsleden och Ängsö ute i skärgården. Det blev fullsatta bussar plus egna bilar så intresset för vandring var riktigt stort.

Tänk vilken lycka att få stå där på Sveriges högsta fjälltopp med kompisar och en fantastisk ledare som Sven Olof. Det har även varit familjevandring med barn och blomma. Ledare utbildades och resorna till fjälls ökade under ett antal år. Under flera vandringar var Leif-Åke Wiström ledare. Det har även varit dagsvandringar med buss till och från bland annat Skottvångsgruvorna utefter Sörmlandsleden och Ängsö ute i skärgården. Det blev fullsatta bussar plus egna bilar så intresset för vandring var riktigt stort.

Distriktet hade börjat med skidresor till Italien och jag och min familj hoppade på bussen första gången 1985 och var med 9 år i rad. Många år var det två bussar, som "tävlade" med varandra på alla omöjliga sätt. Det var roliga veckor med glada, både unga och gamla deltagare. Vi bodde hos samma familj på ett fint familjehotell varje år. På vårt fem årsjubileum av sportlovsresan till hotel Mühlwald fick distriktet en stor trärelieftavla, som fördes till Sverige i en av sportlovsbussarna. Senare det året invigdes Enköpings nya främjarstuga och då tyckte vi att tavlan kunde få hänga i vår stuga först, för att sedan "vandra runt" bland andra lokalföreningar inom distriktet, men än i dag hänger den kvar i främjarstugan i Bredsand.

Inom Enköpings kommun hade man börjat inse att olika föreningar skulle jobba tillsammans och sprida olika arrangemang så att det inte blev så många kollisioner. Resultatet blev en "Enköpings klassiker". År 1979 delades de första Enköpings klassiker-diplomen ut. Där var friluftsförbundet med som arrangör på flera av grenarna. Terränglöpningen 1 mil gick i mål helt nära stugan. Mål för Skarpansimningen var ju också nära stugan och även "1 mil på skridskor" startade och slutade nere vid "vår strand". Det var en utmaning att simma från Skarpan de 1500 meterna i det 15-gradiga vattnet! Ett lopp frös jag en hel vecka efter målgång. Året därpå smörjde Gudrun Lundholm in mig med ullfett. Det var en häftig syn! Cykel och skidor var vi inte medarrangör till. De två ingick också i klassikern. Vi var flera främjare som fick diplom. Tyvärr lades klassikern ner efter ett antal år. Vädret var för osäkert, det blev för mycket jobb för många.

Hur jag kom in på kanoting är jag inte helt säker på. Vattnen runt Vänern där jag var uppväxt var inte så bra att paddla kanot i. Men för min del blev det ändå en "Steg-ett-kurs" i maj 1979 i Östa med Lennart Bjellman som ledare. Året därpå blev det en veckas paddling i Värmland med ett intyg på att jag klarat av "Steg-två" också. Jag och en Kalle från norra Uppland fick ta hand om två kuttersmycken under kursveckan. Om de blev godkända vet jag inte, för de satt och solade i fören på våra kanoter hela veckan. Motion fick de i alla fall, för det var en hel del landsvägs-transport med kanoten på kärra också. Främjarna hade åtta kanadensare och rätt snart kom vi i gång med verksamheten.

Olika grupper strövare och frilufsare var ute och paddlade. Det blev många roliga utflykter med kanoterna. Den häftigaste var nog ner till Båvensjön. Då var vi många som levde lägerliv en helg. Båven har även fått besök av oss med frilufsarna. Boris Petterson och jag tog en grupper med oss dit på ett måndag-fredagsläger.

Jag hade några år tidigare hoppat in som frilufsarledare för ett gäng killar som hade blivit ledarlösa en bit in på en termin och det blev mycket paddling på Mälaren med dem också. Lördagspaddling med utflykt till Gröneborg bland många turer. Prova-på-paddling i Idrottshuset blev däremot inte så populärt, men till paddlingsturerna på Mälaren kom det fler deltagare. Föreningen har även haft uthyrning av både kanoter och kajaker.

När jag slutade jobbet och slutade blev pensionär började torsdagsvandra med främjarna direkt i januari 2004. Jag började vandra med främjarna direkt i januari -94. Rätt snart började jag hoppa in lite här och lite där. Sven-Olof Almgren och jag började att reka dagen före vandringarna och vi hade många fina stunder tillsammans. Det blev riktiga högtidsstunder att vandra och prata med honom. Med mitt gamla jobb hade jag många kontakter ute på Trögden, så vi var välkomna på Grönsö eller med kofärja ut till Röllingen eller till Bryggholmen.

Blomvandringarna på Häverö prästängar vid Upplandskusten har också varit fina upplevelser.

Lennart Nordqvist

Guckosko

Enköping 50 år 2019! 50 äventyr

Vår lokalavdelning fyller 50 år. Det firar vi genom att arrangera 50 jubileumsaktiviteter under året. Du behöver inte vara medlem för att delta i de flesta av aktiviteterna. Mer information om varje aktivitet hittar du på vår hemsida och på Facebook senast en månad innan. Vissa aktiviteter har begränsat antal platser och kräver anmälan.

Mars 2019

Örnspaning

När/var: 2 mars, Hjälstaviken
För vem: Alla

Jubileumsårsmöte

När/var: 5 mars, Främjarstugan
För vem: Medlemmar

Fjällafton

När/var: 14 mars, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Våffelsöndag

När/var: 24 mars, Främjarstugan
För vem: Alla

April 2019

Påskpyssel med Mulle

När/var: 7 april, Främjarstugan
För vem: Barn

Saga och pyssel med Mulle

När/var: 26 april, Biblioteket
Enköping
För vem: Barn

Saga och pyssel med Mulle

När/var: april, Biblioteket
Örsundsbro
För vem: Barn

Maj 2019

Skogshinderbana, grillning

När/var: 10 maj, Örsundsbro
För vem: Barnfamiljer

Familjevandring, geocaching

När/var: 12 maj, Vånsjöåsen
För vem: Barnfamiljer, Alla

Jubileumsvandring

När/var: 23 maj, Stendörrens
naturreservat
För vem: Vuxna

Fågelskådning

När/var: 25 maj, Hjälstaviken
För vem: Alla

Skogshinderbana, grillning

När/var: maj, Främjarstugan
För vem: Barnfamilje

Juni 2019

Nattvandring

När/var: 5-6 juni, Ängsö
För vem: Vuxna

Bressegirot

När/var: 11 juni, Enköping
För vem: Vuxna

Näktergalskväll

När/var: 13 juni, Enköping
För vem: Alla

Blomstervandring

När/var: 16 juni, Hemsta
hagar
För vem: Alla

Bressegirot

När/var: 25 juni, Enköping
För vem: Vuxna

Augusti 2019

Familjevandring, geocaching

När/var: 25 aug Hårsbäcksdalen
För vem: Barnfamiljer

Surströmmingskväll

När/var: 15 aug, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Utställning Enköping 50 år

När/var: 19 aug, Biblioteket
Enköping
För vem: Alla

Matlagning i naturen

När/var: aug, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Prova på kajak

När/var: aug
För vem: Alla

September 2019

Paddeltur med kajak

När/var: sep, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Familjepaddling kanadensare

När/var: sep, Främjarstugan
För vem: Barnfamiljer

Månskensvandring

När/var: 12 sep
För vem: Vuxna

Främjardagen med firande

När/var: 15 sep, Främjarstugan
För vem: Alla

Svampplockarutflykt

När/var: Sep
För vem: Alla

Räkkväll

När/var: 27 sep, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Oktober 2019

Månskenspaddling

När/var: okt, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Familjevandring, solnedgång

När/var: 14 okt, Hjälstaviken
För vem: Barnfamiljer, Alla

Höstlovsskridskor

När/var: okt, Enköping
För vem: Barn

November 2019

Bildvisning nationalparker

När/var: 7 nov, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Bildvisning nationalparker

När/var: 14 nov, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Reflexvandring och glögg

När/Var: nov, Främjarstugan
För vem: Barnfamiljer, Alla

Reflexvandring och glögg

När/Var: nov, Örsundsbro
För vem: Barnfamiljer, Alla

Saga och pyssel med Mulle

När/var: 24
nov, Främjarstugan
För vem: Barn

Föreläsning 72 tim. utan el

När/var: nov, Främjarstugan
För vem: Vuxna

December 2019

Saga och julpyssel med Mulle

När/var: dec, Enköping
För vem: Barn

Saga och julpyssel med Mulle

När/var: dec, Örsundsbro
För vem: Barn

Januari 2020

Skridskoskola

När/var: jan, Enköping
För vem: Barn

Skridskoskola

När/var: jan, Örsundsbro
För vem: Barn

Gissa bajset med Mulle

När/var: jan, Främjarstugan
För vem: Barnfamiljer

Första hjälpen-kurs

När/var: jan, Främjarstugan
För vem: Vuxna

Februari 2020

Kvällsskridskoåkning

När/var: jan, Främjarstugan
För vem: Alla

Jubileumsbingo

När/var: feb, Främjarstugan
För vem: Alla

Prova på långfärdsskridskor

När/var: feb, Främjarstugan
För vem: Alla

Skiddag i Skattmansö

När/var: feb, Skattmansöbacken
För vem: Alla

Skridskoskola

När/var: feb, Enköping
För vem: Barn

Skiddag i Gånstaspåret

När/var: feb, Enköping
För vem: Alla

Mars 2020

Jubileumsårsmöte, fest

När/var: mars, Enköping
För vem: Vuxna medlemmar

Önska dig ett äventyr

Vilka fler äventyr vill du att vi ska arrangera under året? Hör av dig med dina idéer till:
enkoping@friluftsfamjandet.se